



PARLAMENTNÍ  
INSTITUT

## **EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ** (Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

### **HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU** (Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a vnějších vztahů EU)

### **DOKUMENTY SZBP EU** (Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Ing. Mgr. Karel Hlaváček



POSLANECKÁ  
SNĚMOVNA  
PARLAMENTU  
ČESKÉ REPUBLIKY

## OBSAH

<b>OBSAH.....</b>	<b>2</b>
<b>EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ.....</b>	<b>3</b>
BEZVÍZOVÝ REŽIM ZEMÍ ZÁPADNÍHO BALKÁNU.....	3
SRBSKO-KOSOVO: OBNOVENÍ ROZHOVORŮ.....	3
ISLAND – OTEVŘENY NOVÉ PŘÍSTUPOVÉ KAPITOLY.....	4
HODNOCENÍ KOMISE: Kladné hodnocení pro Makedonii/Fyrom, podmíněná vstřícnost vůči Albánii, Kosovu a Srbsku, kritika Bosny a Hercegoviny a Turecka.....	5
ČERNÁ HORA: PARLAMENTNÍ VOLBY.....	7
<b>HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU.....</b>	<b>8</b>
UKRAJINA: PARLAMENTNÍ VOLBY.....	8
PALESTINA: ŽÁDOST O STATUS POZOROVATELSKÉHO STÁTU VS OSN.....	10
IZRAEL: OBCHOD EU S NELEGÁLNÍMI OSADAMI.....	10
SMLOUVA O VOLNÉM OBCHODU EU-USA.....	11
PARLAMENTNÍ VOLBY V GRUZII.....	12
RADA PRO ZAHRANIČNÍ VĚCI DNE 15. ŘÍJNA 2012.....	13
<b>DOKUMENTY SZBP EU.....</b>	<b>13</b>

---

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

# **EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ**

(Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

## **BEZVÍZOVÝ REŽIM ZEMÍ ZÁPADNÍHO BALKÁNU**

### **Pozadí**

Od prosince roku 2009 (Černá Hora, FYROM, Srbsko), resp. listopadu 2010 (Albánie, Bosna a Hercegovina) mohou všechny země Balkánu požívat výhod bezvízového cestování v Schengenském prostoru.<sup>1</sup> Jedinou výjimkou je Kosovo, kterému nicméně byla již v červnu 2012 předána cestovní mapa, na jejímž základě má k uvolnění vízového režimu dojít.<sup>2</sup> Bezvízový režim ale není bezproblémový; např. v březnu 2010 nastal problém se zvyšujícím se počtem žádostí o azyl z Makedonie/FYROM, což v EU vedlo k myšlenkám na zavedení podmíněnosti i u již zavedených bezvízových režimů.<sup>3</sup> Tyto návrhy ale nakonec nebyly realizovány.

### **Aktuálně**

Pochybnosti o bezvízovém režimu se znovu objevily v říjnu 2012 v souvislosti se stoupajícím počtem nepodložených žádostí o azyl zejména ze Srbska a Makedonie. Problém se týká hlavně minorit ve zmíněných státech, jejichž příslušníci žádají o azyl především z ekonomických důvodů, tj. podle platných pravidel na azyl právo nemají. Podle Cecilie Malströmové, eurokomisařky pro vnitřní záležitosti, narostl počet žadatelů o azyl z Balkánu meziročně o 75 %. Problémy plynou z toho, že je administrativně náročné každou žádost prověřovat a dochází k neúměrnému zatížení administrativních kapacit. Mezi státy, pro které je vízová otázka akutní, jsou např. Německo a Švédsko; podle německého ministerstva vnitra je neudržitelné, aby ze Srbska přicházelo dvakrát tolik žádostí o azyl než z Afghánistánu nebo ze Sýrie.<sup>4</sup> Tento problém byl tematizován na zasedání Rady pro vnitřní záležitosti dne 25. října 2012; zatím se neuvažuje o znovuzavedení víz, představitelé EU (např. Malströmová nebo rakouská ministryně pro vnitřní věci Johanna Miki Leitner) ale varovali státy Balkánu, že toto řešení zůstává jako jedna z možností a vyzvali tamní vlády k řešení problému.<sup>5</sup>

## **SRBSKO-KOSOVO: OBNOVENÍ ROZHOVORŮ**

### **Pozadí**

Dvoustranné rozhovory Bělehrad–Přiština o záležitostech praktické spolupráce zprostředkované EU započaly v březnu 2011. V souvislosti se srbskými

<sup>1</sup> Přehled SZBP listopad 2010, Bosna a Hercegovina: bezvízové cestování, [ZDE](#).

<sup>2</sup> EC Press Release, Commission delivers visa roadmap to Kosovo government, 14. 6. 2012, [ZDE](#).

<sup>3</sup> Přehled SZBP březen 2010, FYROM, [ZDE](#).

<sup>4</sup> Eubusiness.com, Germany, Sweden push for Balkan visas, 25. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>5</sup> Balkaninsight.com, EU Urges Balkan to Stop Asylum Wave, 26. 10. 2012, [ZDE](#).

---

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: [hlavacekk@psp.cz](mailto:hlavacekk@psp.cz)

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: [pechacek@psp.cz](mailto:pechacek@psp.cz)

parlamentními a prezidentskými volbami z května 2012, ve kterých zvítězila Srbská progresivní strana a její tehdejší lídr a současný srbský prezident Tomislav Nikolić (který bývá v porovnání s předchozím prezidentem Tadićem považován za nacionalistu), však byly rozhovory přerušeny.<sup>6</sup> EU tlačí na „zlepšení“ či „normalizaci“ vztahů Kosova a Srbska – naposledy prostřednictvím zprávy Komise o pokroku v Evropské politice sousedství, v níž Komise po Srbsku žádá respektování „kosovské teritoriální integrity“,<sup>7</sup> což Bělehrad v této formulaci odmítá s odůvodněním, že by se jednalo *de facto* o nepřímé uznání Kosova.<sup>8</sup>

### **Aktuálně**

Dne 19. října 2012 se vysoká představitelka EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku Catherine Ashtonová v Bruselu setkala se srbským premiérem Ivicou Dačićem a kosovským premiérem Hashimem Thaçim. Výsledkem byla „shoda na pokračování dialogu za účelem normalizace vztahů (mezi Srbskem a Kosovem).“<sup>9</sup> Dačić se po schůzce vyjádřil, že je připraven na rozhovory o konečném statutu Kosova.<sup>10</sup> Datum, kdy by se měly tyto rozhovory realizovat, nicméně stanoveno nebylo.<sup>11</sup> Podle vysoké představitelky Catherine Ashtonové se ale jednající strany znovu sejdou „brzy“.<sup>12</sup>

## **ISLAND – OTEVŘENY NOVÉ PŘÍSTUPOVÉ KAPITOLY**

### **Pozadí**

Od července 2010 probíhají přístupová jednání s Islandem, jenž se oproti ostatním kandidátským zemím vyznačuje relativně bezproblémovým plněním přístupových kritérií. Některé sporné kapitoly (zemědělství a rybolov) nicméně doposud nebyly otevřeny. Poslední přístupová konference s Islandem proběhla 22. června 2012 a stav k tomuto datu byl 18 otevřených kapitol a 10 uzavřených.<sup>13</sup>

### **Aktuálně**

Dne 24. října 2012 se v Bruselu uskutečnila přístupová konference s Islandem – první během kyperského předsednictví Rady EU. Otevřeny byly další 3 přístupové kapitoly - přesněji Finanční služby (9), Statistika (18) a Celní unie (29). Z celkem 35

<sup>6</sup> Přehled SZBP září 2012, Srbsko: tlak na uznání Kosova za nové politické konstelace, [ZDE](#).

<sup>7</sup> Setimes.com, 20. 10. 2012, EU increases pressure on Belgrade over Kosovo, [ZDE](#).

<sup>8</sup> V těchto dnech se v Srbsku mezi vládními špičkami doladňuje plán na řešení situace Kosova pro další kolo dvoustranných rozhovorů. Celá záležitost, ze které je vynechána jak širší veřejnost, tak i opoziční strany, je nicméně pod informačním embargem. Prozatím tak není jasné, jakým způsobem bude ze srbské strany k rozhovorům po jejich obnovení přístupováno.

<sup>9</sup> Consilium.europa.eu, 19. 10. 2012, Statement by High Representative Catherine Ashton on the continuation of the EU-facilitated dialogue, [ZDE](#).

<sup>10</sup> Balkaninsight.com, 19. 10. 2012, Dacic and Thaci meet in Brussels, [ZDE](#).

<sup>11</sup> V Příštině bezprostředně po jednání premiérů Kosova a Srbska vypukly pouliční demonstrace části protivládní opozice, která se obává, že součástí dohody se Srbskem by mohlo být odtržení severních, převážně Srby obývaných okresů a jejich připojení k Srbsku. Kosovský premiér Thaçi ale tuto možnost vyloučil.

Balkaninsight.com, 23. 10. 2012, Serbia Talks Trigger Violence in Kosovo Capital, [ZDE](#).

<sup>12</sup> Europolitics 4513, Belgrade and Pristina resume talks, 23. 10. 2012.

<sup>13</sup> Tisková zpráva Rady, Accession conference with Iceland, 22. 06. 2012, [ZDE](#).

přístupových kapitol jich tak v případě Islandu již bylo otevřeno 21, z čehož 10 bylo uzavřeno. Oproti minulé konferenci tak nebyla uzavřena žádná z otevřených kapitol. Další přístupová konference je naplánována na prosinec.<sup>14</sup> Na Islandu nicméně stále přetrvává odpor občanů ke vstupu do EU (57.6% proti, 27.3% pro).<sup>15</sup>

## **HODNOCENÍ KOMISE: Kladné hodnocení pro Makedonii/Fyrom, podmíněná vstřícnost vůči Albánii, Kosovu a Srbsku, kritika Bosny a Hercegoviny a Turecka**

### **Pozadí**

Dne 10. října 2012 zveřejnila Komise svůj každoroční balíček k politice rozšíření. Jedná se o nejvýraznější pravidelnou událost politiky rozšíření: jakkoli doporučení Komise nemusí být vždy následována (jako v případě několikaletého odmítání Rady zahájit přístupové rozhovory s FYROM), vychází politika rozšíření právě z tohoto hodnocení pokroku jednotlivých zemí. V loňském hodnocení např. Komise doporučila udělit Srbsku kandidátský status a zahájit přístupové rozhovory s Černou Horou; oběma doporučením již Rada vyhověla.<sup>16</sup> Samotný proces a způsob hodnocení je rovněž předmětem kritiky; podle návrhu usnesení Evropského parlamentu jsou v hodnocení opomíjeny sociální aspekty a podmíněnost vstřícných kroků EU, jejímž vyjádřením by hodnocení mělo být, trpí jednak formálním přeháněním normativních požadavků, jednak nedostatky v monitoringu implementace norem.<sup>17</sup>

### **Hodnocení jednotlivých zemí**<sup>18</sup>

- Situace **Chorvatska** je v současné době v porovnání s ostatními zeměmi zapojenými do politiky rozšíření jedinečná – již v roce 2011 byly ukončeny přístupové rozhovory a podepsána přístupová smlouva; vstup Chorvatska do EU se předpokládá v polovině roku 2013. Komise nicméně stanovila několik oblastí, v nichž by Chorvatsko do té doby mělo učinit pokrok, a tento pokrok monitoruje. Téměř doslova stejně jako loni Komise Chorvatsko chválí, upozorňuje ale na nutnost dalšího úsilí, zejména v oblasti soudnictví, konkurence a základních práv.

<sup>14</sup> Tisková zpráva Rady, Third meeting of the Accession conference with Iceland at deputy level, 24. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>15</sup> Eunews.blogspot.cz, 15. 10. 2012, Majority against EU membership for three years, [ZDE](#). Posun zaznamenal i další problém islandského přístupového procesu, a to dluhy vůči věřitelům z Velké Británie a Nizozemska po pádu banky Icesave. Dne 18. září 2012 rozhodl soudní dvůr Evropského sdružení volného obchodu (EFTA), že Island musí v souladu s evropským právem poškozeným věřitelům zaručit minimální kompenzaci 20 tisíc eur. Toto rozhodnutí je pravděpodobně důvodem, proč bylo umožněno otevřít přístupovou kapitolu Finančních služeb (9).

<sup>16</sup> Přehled SZBP říjen 2011, Hodnocení Komise: kandidátský status pro Srbsko, přístupové rozhovory pro Černou Horu, [ZDE](#).

<sup>17</sup> Přehled SZBP srpen 2012, AFET: návrh zprávy k politice rozšíření, [ZDE](#).

<sup>18</sup> European Commission, Enlargement Strategy nad Main Challenges 2012-2013, [ZDE](#). Rozcestník ke všem dokumentům balíčku Komise [ZDE](#).

Své (pravděpodobně) poslední hodnocení Chorvatska Komise vydá na jaře 2013, před vlastním přistoupením k EU.

- S **Černou Horou** byly v červnu 2012 otevřeny přístupové rozhovory, což podle Komise reflektuje „postačující“ pokrok Černé Hory; v současnosti probíhá screeningový proces,<sup>19</sup> který by měl být ukončen v létě 2013. Jako hlavní problém Komise vyzdvihuje korupci a organizovaný zločin.
- **Makedonie/FYROM** je hodnocena lépe, než tomu bylo minulý rok, kdy „hlavní výzvy zůstávaly“. Tentokrát vláda Makedonie podle Komise „učinila evropskou agendu centrem svých aktivit“. Komise zvyšuje tlak na Řecko, aby se vzdalo blokování přístupového procesu Makedonie: „[Komise] počtvrté doporučuje, aby přístupové rozhovory byly zahájeny“. Tento krok by podle Komise umožnil najít řešení sporu o název „Makedonie“ s Řeckem, který je hlavním důvodem řecké blokády. Zdůrazňuje, že je důležité udržet důvěryhodnost EU, a je ochotna vypracovat plán řešení sporu v „časných stádiích přístupových jednání“. O případném odblokování procesu by mohlo rozhodnout prosincové zasedání Evropské rady – Komise tlačí na „intenzivní politické angažování všech stran“.
- **Srbsku** byl v březnu 2012 udělen kandidátský status a země pokračuje v „postačujícím“ plnění politických kritérií. Hodnocení je nicméně smíšené: Komise upozorňuje na nedávné „kroky zpět v oblasti právního státu, zejména soudnictví“ a naléhá na normalizaci vztahů s Kosovem. Jakmile Srbsko dosáhne dostatečných pokroků (a hlavní podmínkou jsou zde vztahy ke Kosovu, zejména řešení problémů severního Kosova při respektování územní celistvosti Kosova), chce Komise doporučit otevření přístupových rozhovorů (což ale momentálně nedoporučuje).
- Kladně je ohodnocena **Albánie**. Zatímco minulý rok byla Komisí kritizována zejména rozštěpená politická scéna efektivně zabraňující jakýmkoli reformám, od listopadové dohody mezi vládou a opozicí se situace markantně zlepšila. Albánii se podařilo splnit čtyři z dvanácti podmínek, které byly Komisí stanoveny v roce 2010 pro otevření přístupových rozhovorů,<sup>20</sup> v dalších učinila dílčí pokroky. Komise proto doporučuje udělit Albánii kandidátský status, jakmile budou dokončena klíčová opatření týkající se soudnictví, reformy veřejné správy a boje proti korupci a organizovanému zločinu. Jakmile budou tyto podmínky splněny, chce Komise informovat Radu. Pro zahájení přístupových rozhovorů je však třeba splnit všech dvanáct podmínek z roku 2010.
- **Bosna a Hercegovina**, tradičně hodnocená silně kriticky, i tentokrát dosáhla „omezených pokroků“ a „zůstala za očekávaními“; hlavním problémem i nadále je absence společné vize a vůle politické reprezentace země ke spolupráci. Bosna a Hercegovina by se nadále měla soustředit na splnění podmínek pro vstup v platnost stabilizační a asociační dohody a pro podání přihlášky do EU.
- V případě **Kosova** Komise hovoří o „významném pokroku“. Hlavní součástí letošního hodnocení je studie proveditelnosti stabilizační a asociační dohody

<sup>19</sup> Proces hodnocení stavu jednotlivých oblastí legislativy vůči *acquis communautaire*.

<sup>20</sup> V roce 2010 Albánie podala přihlášku do EU, Komise ji svými dvanácti podmínkami v zásadě odmítla. Jednalo se tak *de facto* o první zamítnutí přihlášky do EU v historii.

(SAA). Podle ní bude možno smlouvu vyjednat a uzavřít i přes to, že některé členské státy EU Kosovo neuznávají jako samostatný stát. Pro sjednání SAA bude ale Kosovo muset splnit určité podmínky např. v oblasti právního státu – spolupracovat s vyšetřovateli podezření premiéra Hacima Thaciho z obchodování s lidskými orgány,<sup>21</sup> bojovat proti korupci a organizovanému zločinu, spolupracovat s misí EULEX atd.<sup>22</sup>

- Vůči **Turecku** je Komise již tradičně kritická – podle ní „vzrůstají obavy ohledně chybějícího pokroku“, zejména ohledně svobody projevu nebo nezávislosti soudnictví. Komise vyzývá Turecko k implementaci Ankarského protokolu (otevření se kyperskému zboží) a angažování se při řešení problému sjednocení Kypru; upozorňuje, že Kypr má právo na těžbu svých nerostných surovin (narážka na snahu Turecka zabránit Kypru v těžbě zemního plynu, protože na plyn má nárok i severní Kypr). Znepokojení Komise rovněž vyjádřila ve vztahu k tureckému bojkotu kyperského předsednictví v Radě EU. Navzdory zamrzlému přístupovému procesu a nevyřešeným problémům s Kypru ale Komise začíná spolupracovat s Tureckem v rámci nové iniciativy s názvem „Pozitivní agenda“, spolupráce se podle Komise zlepšila v oblasti zahraničních i vnitřních věcí.
- vzhledem k vyspělosti demokracie na **Islandu** je jeho přístupový proces specifický: jen obtížně ho lze vidět jako snahu o demokratizaci či europeizaci. Komise stroze poznamenává, že proces „pokračuje dobře“.

### Předpokládaný vývoj

Do budoucna chce Komise v rámci politiky rozšíření věnovat přednostní pozornost třem oblastem:

- podpoře právního státu (nedostatky v této oblasti jsou již tradičně podle Komise jedním z největších problémů zemí západního Balkánu);
- podpoře hospodářského oživení (jedná se o aktuálně pocíťovaný problém – Chorvatsko, Bosna a Hercegovina a Srbsko dnes zažívají hospodářskou recesi);
- podpoře regionální spolupráce a usmíření (problémem jsou zejména mezi-etnické vztahy v Kosovu a Bosně a Hercegovině).

## ČERNÁ HORA: PARLAMENTNÍ VOLBY

### Pozadí

Dne 14. října 2012 se v Černé Hoře konaly předčasné parlamentní volby. Jedná se o dosud třetí volby od vyhlášení samostatnosti 2006; v předchozích dvou zvítězily strany vládní středolevicové Koalice pro evropskou Černou Horu v čele s Milo Djukanovičem, předsedou postkomunistické Demokratické strany socialistů a

<sup>21</sup> Případ vyšetřuje tzv. mezinárodní uskupení Special Investigative Task Force, vedené americkým diplomatem Johnem Clintem Williamsonem.

<sup>22</sup> Studie proveditelnosti stabilizační a asociační dohody, [ZDE](#).

dlouholetým černohorským vrcholným politikem.<sup>23</sup> Obdobný výsledek se očekával i tentokrát; vyhlášení voleb bylo vnímáno i jako snaha o získání jasného mandátu pro zahájení přístupových rozhovorů s EU ze strany vládní koalice.<sup>24</sup>

### **Výsledky voleb**

Strany tvořící Koalici pro evropskou Černou Horu skutečně ve volbách zvítězily (získaly 39 z 81 parlamentních křesel), nicméně oproti 48 křeslům z voleb z roku 2009 se jedná o oslabení. Koalice tak bude muset hledat další podporu pro vytvoření většiny; stačit jí nicméně mohla i část zástupců etnických minorit, které získaly 6 poslaneckých křesel.<sup>25</sup>

## **HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU**

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky  
a vnějších vztahů EU)

### **UKRAJINA: PARLAMENTNÍ VOLBY**

#### **Popis problematiky**

EU sice v březnu 2012 s Ukrajinou parafovala novou asociační dohodu, která by měla přinést všestranné posílení vzájemné spolupráce, dosud nicméně vyčkává s jejím podpisem, a to z důvodu obav o vývoj demokracie v zemi.<sup>26</sup> Hledání společného postoje vůči Ukrajině je pro představitele EU a jejích států často náročné – nedokázali se např. shodnout na tom, zda bojkotovat fotbalové mistrovství Evropy, které se letos na Ukrajině konalo, nebo na tom, zda zvát či nezvat některé ukrajinské představitele na návštěvy do EU.<sup>27</sup> ČR dosud zastávala linii podmíněnosti u nové asociační dohody, vstřícnosti vůči běžným občanům Ukrajiny (např. výměnné studijní programy) a současně vyhýbání se sankcím. Jedním z mezníků přístupu EU k Ukrajině se měly stát parlamentní volby, které se v zemi konaly 28. října 2012.

#### **Průběh a výsledky voleb**

Podle prozatímních výsledků po sečtení 99 % hlasů zvítězila Janukovyčova Strana regionů (30,11 % hlasů, 186 mandátů), na druhém místě skončila Sjednocená opozice Baťkivščyna (spojená mimo jiné i se jménem Julie Tymošenkové), která získala (25,44 %, 114 mandátů), na třetí místo dosáhla strana boxerského šampiona Vitalije Klička Úder (13,91 %, 40 mandátů); do parlamentu se dostala ještě Komunistická

<sup>23</sup> Pro podrobnější informace o politickém systému Černé Hory a minulých volbách viz Vybrané téma 4/2009, Černá Hora: předčasné parlamentní volby 2009, [ZDE](#).

<sup>24</sup> Eubusiness.com, Montenegro votes in election dominated by EU, economy, 14. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>25</sup> Balkaninsight.com, Djukanovič Win in Montenegro Confirmed, 16. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>26</sup> Vztah EU a Ukrajiny prochází dlouhodobou krizí, která začala po prezidentských volbách z února 2010, v nichž zvítězil Viktor Janukovyč nad Julií Tymošenkovou. Od té doby dochází na Ukrajině k erozi demokracie, spojené především s koncentrací moci v rukou prezidenta a v politizaci justice (nejsledovanějším případem je právě proces s Julií Tymošenkovou).

<sup>27</sup> Přehled SZBP květen 2012, Hledání politiky EU vůči Ukrajině, [ZDE](#).



strana Ukrajiny (13,21 %, 32) a Ukrajinská unie svobody (10,41 %, 37), zastoupení získali také nezávislí kandidáti (44 mandátů).<sup>28</sup>

Hodnocení OBSE je vůči volbám kritické: byly zneužívány administrativní zdroje, financování kampaně a politických stran bylo neprůhledné, chyběl vyvážený přístup médií; v některých aspektech tak byly letošní volby oproti minulým parlamentním volbám krokem zpět. Volby nicméně měly i své pozitivní aspekty: klidný průběh, výběr z více stran, dobře probíhalo sčítání hlasů.<sup>29</sup>

### **Reakce EU**

EU reagovala prohlášením vysoké představitelky Catherine Ashtonové a eurokomisaře pro rozšíření Štefana Füleho, které se nese v opatrném duchu – volby byly „smíšeným obrázkem“ a „konečné hodnocení ukrajinských voleb bude záviset i na povolebním vývoji“. Prohlášení dále vyzývá k reformě ukrajinského soudního systému a lituje, že někteří představitelé opozice (což je případ Julie Tymošenkové) nemohli kvůli nestandardním soudním procesům ve volbách kandidovat.<sup>30</sup> Méně diplomatically se vyjádřil např. švédský ministr zahraničí Carl Bildt, který volby označil za „znepokojující“.<sup>31</sup>

### **Očekávaný vývoj**

Podle předběžných analýz neznamenají výsledky voleb pro Janukovyče a Stranu regionů (jejíž vítězství se očekávalo) žádný výrazný úspěch. Nad očekávání dobré jsou naopak výsledky Sjednocené opozice Bat'kivščyna, která těsně před volbami posílila. Očekává se nicméně, že Strana regionů bude schopna vytvořit koalici a Komunistickou stranou Ukrajiny a nezávislími kandidáty (kteří mají podle některých komentářů často blízko k Janukovyčovi) a udržet si tak většinu ve 450 členném legislativním sboru.<sup>32</sup>

Ve vývoji vzájemných vztahů mezi EU a Ukrajinou lze těžko očekávat pozitivní zvrát; situace se ale bude projednávat až na zasedání Rady dne 19. listopadu 2012.

<sup>28</sup> Nepoměr mezi získanými mandáty a procentem získaných hlasů je dán volebním systémem – částečně se volí poměrným, částečně většinovým systémem. Webová stránka Ústřední volební komise byla v dobu přípravy dokumentu nedostupná; výsledky vzaty z Kyivpost.com, With 99% of vote counted, Regions Party gets 30.11%, Batkivschyna 25.44%, UDAR 13.91%, Communists 13.21%, Svoboda 10.41%, 31. 10. 2012, [ZDE](#). Odhady zisku mandátů vzaty z Ukraineanalysis.wordpress.com, Ukraines parliamentary elections: little to satisfy Regions party, 30. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>29</sup> OBSE, Statement of Preliminary Findings and Conclusions, 28. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>30</sup> Prohlášení Catherine Ashtonové a Štefana Füleho k dispozici [ZDE](#).

<sup>31</sup> Euobserver.com, Dodgy elections harm EU-Ukraine ties, 29. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>32</sup> Ukraineanalysis.wordpress.com, Ukraines parliamentary elections: little to satisfy Regions party, 30. 10. 2012, [ZDE](#).

## PALESTINA: ŽÁDOST O STATUS POZOROVATELSKÉHO STÁTU VS OSN

### Popis problematiky

V současnosti má Palestina ve Valném shromáždění (VS) OSN status „stálého pozorovatele“, což znamená, že není brána jako stát. V září 2011 podala Palestinská samospráva žádost o uznání plného členství ve VS OSN.<sup>33</sup> Uznání členství by se tedy rovnalo uznání státní suverenity. EU se následně nedokázala efektivně shodnout na společné reakci vůči tomuto kroku, když např. Francie nebo Španělsko žádost spíše podporovaly, zatímco např. Velká Británie nebo ČR se stavěly proti.<sup>34</sup> Žádost nicméně vyžadovala doporučení Rady bezpečnosti OSN, která se k žádosti vyjádřila negativně (proti byly např. USA), což vedlo k zablokování situace.

### Aktuálně

V současnosti se očekává, že prezident Palestinské samosprávy Mahmúd Abbás podá (nejspíše v průběhu listopadu) žádost o přijetí do VS OSN při statusu nečlenského pozorovateleského státu. Konkrétní podoba žádosti dosud není známa; pravděpodobně ale uspěje i přes odpor USA, protože ty zde nedisponují právem veta (k souhlasu je třeba prosté většiny ve Valném shromáždění OSN); *de facto* uznání Palestiny jako státu je ale samozřejmě nepřijatelné pro Izrael. USA reagovaly již loni snížením finanční pomoci pro Palestinu, využití tohoto prostředku je pravděpodobné i letos; USA hovoří i o snížení svého financování OSN. K podobným krokům by se zřejmě uchýlil i Izrael.<sup>35</sup> Podle MZV ČR se v případě podání žádosti bude očekávat, že minimálně palestinských část ztratí pokryjí dodatečné prostředky z EU.<sup>36</sup>

### Jednání v institucích EU

O nové palestinské iniciativě se hovořilo na zasedání Rady dne 15. října 2012. EU zatím nejednala o tom, jaký bude postoj jednotlivých států v případě podání žádosti; bude se spíše snažit podání žádosti předejít – stejně, jako tomu bylo v obdobném případě v loňském roce, považuje unilaterální kroky za nesprávné. Jménem EU by měla vystupovat Catherine Ashtonová; jako protinabídka za nepodání žádosti je zvažován i návrh Velké Británie na prosazení rezoluce RB OSN k dvoustátnímu řešení mírového procesu. MZV ČR se domnívá, že dosažení jednotného postoje členských států EU k problému může být stejně jako loni velmi problematické.<sup>37</sup>

<sup>33</sup> BBC.co.uk, Q&A: Palestinian bid for upgraded UN status, 27. 9. 2012, [ZDE](#).

<sup>34</sup> Přehled SZBP září 2011, Izrael, Palestina: žádost o uznání palestinské státní suverenity, [ZDE](#).

<sup>35</sup> Alarabiya.net, Palestinian push for U.N. upgrade likely to succeed: General Assembly chief, 19. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>36</sup> Mandát pro zasedání Rady pro zahraniční věci 15. října 2012.

<sup>37</sup> Mandát pro zasedání Rady pro zahraniční věci 15. října 2012.

## IZRAEL: OBCHOD EU S NELEGÁLNÍMI OSADAMI

### Popis problematiky

EU dlouhodobě protestuje proti některým aspektům izraelského přístupu k blízkovýchodnímu mírovému procesu; snad hlavní výtkou je neustálé rozšiřování izraelských osad na palestinských územích. V květnu 2012 EU z tohoto důvodu pohrozila Izraeli tvrdším postupem vůči zboží vyprodukovanému v nelegálních osadách.<sup>38</sup> V EU již existují pravidla, podle nichž jsou produkty z izraelských osad vyňaty z preferenčního obchodního režimu, avšak ta jsou izraelskou stranou obcházena (např. zboží má být označeno podle místa výroby, je ale označováno podle sídla firem, které je často na území Izraele).<sup>39</sup> ČR dlouhodobě patří k nejvíce proizraelským státům v EU a snaží se postup EU vůči Izraeli změkčovat.

### Aktuálně

Dne 19. října 2012, těsně před svou návštěvou Izraele, vydala Catherine Ashtonová prohlášení, v němž rozšiřování osad opětovně kritizovala.<sup>40</sup> Na tuto kritiku zareagoval izraelský ministr zahraničí Avigdor Lieberman, podle něhož negativní postoje vyplývají ze základního nepochopení situace v regionu a EU by se raději měla věnovat řešení své hospodářské krize.<sup>41</sup>

Dne 30. října 2012 byla zveřejněna zpráva skupiny nevládních organizací zaštitěná bývalým dánským ministrem financí a eurokomisařem pro vnější vztahy a politiku sousedství Hansem van den Broekem s názvem „Rozprodávání míru“ (Trading away peace),<sup>42</sup> podle níž si občané EU ročně koupí zboží z nelegálních osad v hodnotě okolo 230 milionů eur a která vyzývá k tomu, aby obchodní politika byla harmonizována s politikou zahraniční, tj. aby EU sáhla k omezení obchodu s nelegálními osadami. Podle delegace EU v Izraeli se jedná o významný příspěvek do diskuse o další politice EU vůči Izraeli,<sup>43</sup> další vývoj politiky vůči ilegálním osadám je ale dosud nejasný.

## SMLOUVA O VOLNÉM OBCHODU EU-USA

### Popis problematiky

V červnu 2012 byla zveřejněna zpráva<sup>44</sup> společné pracovní skupiny EU a USA pro zaměstnanost a růst zabývající se možnostmi vytvoření nových pracovních míst a hospodářského oživení. Výsledkem jejího jednání bylo doporučení vyjednat a uzavřít novou smlouvu o obchodu a investicích, kterou následně vstřícně přivítali ve

<sup>38</sup> Přehled SZBP květen 2012, Blízkovýchodní mírový proces, [ZDE](#).

<sup>39</sup> Euobserver.com, EU takes aim at Israeli settler products, 15. 5. 2012, [ZDE](#).

<sup>40</sup> Prohlášení mluvčí Catherine Ashtonové k dispozici [ZDE](#).

<sup>41</sup> Euobserver.com, Israeli FM: Ashton 'lacks grasp of reality',

<sup>42</sup> Euobserver.com, Trading Away Peace, 30. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>43</sup> Euobserver.com, Report highlights EU trade with Israeli settlers, 31. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>44</sup> Zpráva k dispozici [ZDE](#).

společném prohlášení představitelů EU i USA.<sup>45</sup> USA představuje největšího obchodního partnera EU vůbec.

### **Aktuálně**

V současnosti probíhají v Komisi přípravy konkrétních doporučení týkajících se nové smlouvy; ta by měla být hotova do konce tohoto roku. Podle eurokomisaře pro obchod Karla De Guchta by jednání o nové smlouvě v příznivém případě mohla začít už počátkem roku 2013.<sup>46</sup>

## **PARLAMENTNÍ VOLBY V GRUZII**

### **Popis problematiky**

Dne 1. října 2012 se v Gruzii konaly parlamentní volby. Jejich úloha je tentokrát důležitější než obvykle, protože v roce 2013 se z Gruzie, dosud republiky prezidentské, stane republika parlamentní.

### **Výsledky voleb**

Ve volbách zvítězila koalice Gruzínský sen miliardáře Bidziny Ivanišviliho (zisk 84 křesel ze 150), poraženo bylo Sjednocené národní hnutí dosavadního prezidenta Michaila Saakašviliho (zisk 66 křesel ze 150). Do gruzínského parlamentu se přitom dostaly pouze tyto dvě strany.

Podle pozorovatelů OBSE se volby staly „důležitým krokem na cestě organizování voleb podle standardů OBSE a Rady Evropy, ačkoli určité klíčové oblasti vyžadují zdokonalení“.<sup>47</sup> Pozitivními prvky voleb byla svoboda shromažďování a projevu a otevřeně soutěživé prostředí, negativními naopak polarizace a ofenzivní rétorika přerůstající v občasně násilí. Volební den však proběhl spořádaně a klidně. EU dne 15. října 2012 volby přijala kladně – v závěrech Rady gratuluje gruzínskému lidu k „výraznému kroku ke konsolidaci demokracie“.<sup>48</sup>

### **Předpokládaný vývoj**

Období do příštích prezidentských voleb (říjen 2013) může být obdobím obtížným – dojde ke kohabitaci mezi prezidentem Saakašvilim a předsedou vlády Ivanišvilim, kteří vůči sobě v předvolebním období vedli velice tvrdou rétoriku. Poté lze pravděpodobně očekávat konsolidaci moci ze strany Ivanišviliho, který by se jako předseda vlády měl v parlamentním systému stát rozhodující postavou exekutivní moci. Bidzina Ivanišvili není dosud v politických kruzích příliš známý, očekává se nicméně např. snížení napětí ve vztazích mezi Gruzii a Ruskem, které byly po tzv. Pětidenní válce z roku 2008 provázeny nevraživostí a spory (nejvýraznějším z nich je

<sup>45</sup> Prohlášení k dispozici [ZDE](#).

<sup>46</sup> Europolitics 4517, EU-US FTA talks may start early 2013, De Gucht hopes, 29. 10. 2012.

<sup>47</sup> OSCE, Statement of Preliminary Findings and Conclusions, 1. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>48</sup> Závěry Rady (FAC) ke Gruzii, 15. 10. 2012, [ZDE](#).

spor o Abcházii a Jižní Osetii, které Rusko uznalo jako samostatné státy, jež jsou ale ze strany Gruzie i EU považovány za nedílnou součást Gruzie).

## RADA PRO ZAHRANIČNÍ VĚCI DNE 15. ŘÍJNA 2012

### Popis problematiky

Dne 15. října 2012 se konalo první poprázdňinové zasedání Rady pro zahraniční věci (FAC).

### Výsledky zasedání <sup>49</sup>

Mezi hlavní témata jednání patřily např. tyto body:

- **Sýrie:** vzhledem k pokračující občanské válce byly přijaty další sankce proti Asadovu režimu, tentokrát zahrnující např. zákaz cestování pro syrskou vládu (od počátku konfliktu EU sáhla k dalším sankcím již osmnáctkrát). ČR se staví proti uznávání opozice jako přechodné vlády, a to z důvodu její rozdrobenosti.
- **Írán:** stále probíhají vyjednávání s Íránem vedené Catherine Ashtonovou (další kolo jednání se zřejmě uskuteční v listopadu 2012), avšak bez valných výsledků. Poslední zpráva Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAAE) pak poukazuje na pokračování aktivit směřujících k výrobě atomové zbraně.<sup>50</sup> Vzhledem k tomu byly zpřísněny sankce týkající se energetiky, financí, obchodu a dopravy.<sup>51</sup> Podle Ministerstva zahraničních věcí ČR mají sankce vůči Íránu znatelné dopady na tamní ekonomiku (např. snížení vývozu íránské ropy nebo oslabení měny).
- **Mali:** složitá situace je nadále v Mali, kde v lednu 2012 došlo na severu země k povstání etnické menšiny Touaregů a v březnu v centrálním Mali k vojenskému převratu. Armáda v dubnu 2012 ustoupila mezinárodnímu tlaku a vytvořila prozatímní civilní vládu, role ozbrojených sil ale dosud zůstává značná. Lidskoprávní organizace upozorňují, že pozornost mezinárodního společenství se upírá na situaci na severu země, a opomíjí zastrasování a mučení odpůrců puče na jihu.<sup>52</sup> Dořešena dosud není ani situace na severu, kde se prosazují radikálně islamistické skupiny.<sup>53</sup> EU zvažuje angažmá formou mise v rámci společné bezpečnostní a obrané politiky, která by poskytla technickou podporu maliským ozbrojeným silám – cílem by bylo obnovení řádu na severu země. Mise by nicméně byla vyslána až na základě mandátu vyplývajícího z případné rezoluce Rady bezpečnosti OSN, který ale dosud nebyl udělen.

<sup>49</sup> Mandát pro zasedání Rady pro zahraniční věci 15. 10. 2012.

<sup>50</sup> Zpráva MAAE k dispozici [ZDE](#).

<sup>51</sup> Tisková zpráva Rady, 15. 10. 2012, [ZDE](#).

<sup>52</sup> Human Rights Watch, Mali: Security Forces 'Disappear' 20, Torture Others, 25. 7. 2012, [ZDE](#).

<sup>53</sup> NYTimes.com, Mali, 11. 9. 2012, [ZDE](#).

## **DOKUMENTY SZBP EU**

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

### **Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o hlavních zjištěních souhrnné monitorovací zprávy o stavu připravenosti Chorvatska na členství v EU – [14854/12](#)**

Datum: 16. 10. 2012

Typ dokumentu: Sdělení Komise

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje hodnocení připravenosti Chorvatska na vstup do EU Komisí.

### **Írán – závěry Rady – [14930/12](#)**

Datum: 15. 10. 2012

Typ dokumentu: Závěry Rady

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje závěry Rady (FAC) k Íránu z 15. 10. 2012 v českém znění.

### **Sýrie – závěry Rady – [14928/12](#)**

Datum: 15. 10. 2012

Typ dokumentu: Závěry Rady

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje závěry Rady (FAC) k Sýrii z 15. 10. 2012 v českém znění.

### **Závěry Rady k situaci v Mali - [14926/12](#)**

Datum: 15. 10. 2012

Typ dokumentu: Závěry Rady

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje závěry Rady (FAC) k Mali z 15. 10. 2012 v českém znění.